

– Liliana Juc (Omul-Poveste, Liliana-Cosânzeana, care știe să transforme fiecare moment într-o adevărată sărbătoare a sufletului). Și, ca orice poveste frumoasă românească, finalul a avut gust de acasă – cu sarmale delicioase, bucate tradiționale, sârbe și voie bună cât pentru trei decenii! Sincere felicitări, dragii noștri colegi! Să trăiți și să-nfioriți în continuare!”

Aniversarea celor 30 de ani a fost nu doar un moment festiv, ci și o invitație la reflecție. Ce urmează? Un viitor în care biblioteca va continua să fie un reper de modernitate și dialog cultural, un spațiu deschis pentru tehnologie, creativitate și educație continuă. Trecutul și prezentul se întâlnesc pentru a defini o nouă etapă – una în care comunitatea rămâne în centrul tuturor proiectelor. Trei decenii *prin* trei cortine – trei vârste care și-au dat mâna pentru a crea imaginea unei biblioteci vii, în continuă transformare, mereu aproape de oamenii săi.

Fotografii: Biblioteca „Târgoviște”

CZU 027.52(478-25)(091)=135.1

UN POD DE CARTE, O COMUNITATE DE OAMENI: BIBLIOTECA „TÂRGU MUREȘ” DIN CHIȘINĂU LA 30 DE ANI

*Stela TYMOFTI,
șefa Bibliotecii „Târgu Mureș”*

Există o întrebare pe care orice bibliotecă ar trebui să și-o pună din când în când, mai ales la ceas aniversar: ce am schimbat în viața oamenilor care ne-au trecut pragul? Nu câte volume avem în colecție, nu câți cititori am înregistrat, dar ce am schimbat cu adevărat. Biblioteca „Târgu Mureș” din Chișinău – filială a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, înființată pe 31 august 1996, de Ziua Limbii Române – poate răspunde acestei întrebări cu un bilanț uman de o profunzime rară.

Râșcani, 1996: un cartier, o nevoie, o alegere

Sectorul Râșcani al Chișinăului din anii '90 era un loc obișnuit într-o Moldovă extraordinar de complicată. Independența tocmai

fusese proclamată, identitatea culturală și lingvistică se redescoperea cu nesiguranța celui care se trezește dintr-un somn lung, iar cartea românească era, pentru mulți, un orizont abia întrezărit. În acest context, apariția unei biblioteci cu fond preponderent de carte românească nu a fost un gest administrativ, ci unul aproape politic în sensul cel mai nobil al cuvântului: un gest de afirmare a apartenenței la o cultură și la o limbă.

Înțelegerea dintre Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, condusă pe atunci de Lidia Kulikovski, și Biblioteca Județeană Mureș din Târgu Mureș, condusă în acea vreme de Dimitrie Poptămaș, a dat naștere

nu doar unei instituții, ci – cum avea să spună mai târziu academicianul Mihai Cimpoi – unui „pod de spiritualitate culturală” între cele două maluri ale Prutului. Oameni ca Monica Avram, Nicolae Băciuș, Valentin Marica și Cornel Moraru și multe alte personalități târgumureșene au contribuit la construirea acestui pod, cărămidă cu cărămidă, carte cu carte.

Dar orice pod, oricât de solid ar fi construit, nu voalează nimic dacă nu îl traversează cineva. Valoarea reală a Bibliotecii „Târgu Mureș” se măsoară în oamenii care au ales să traverseze.

O generație crescută între rafturi

Treizeci de ani înseamnă o generație întreagă. Copiii care au pășit pentru prima dată în biblioteca din Râșcani în toamna lui 1996 au astăzi treizeci de ani. Unii au devenit profesori, medici, ingineri sau scriitori. Alții au plecat în România, Italia sau Canada, ducând cu ei amintiri și, poate, obișnuința lecturii. Mulți au revenit cu propriii copii, reproducând un ritual al cărui sens nu l-au formulat în cuvinte, dar l-au simțit cu siguranță.

Această continuitate generațională este, poate, cea mai elocventă dovadă a impactului comunitar al bibliotecii. Ea nu a format doar cititori. A format oameni care înțeleg că lectura este mai mult decât un hobby – este o formă de a te raporta la lume, de a gândi

și de a te înțelege pe tine însuși. Și, mai ales, le-a oferit generațiilor crescute în Chișinăul post-sovietic accesul la o bibliotecă de valori culturale pe care școala, adesea copleșită de propriile sale contradicții, nu le putea oferi integral.

Primul volum de poezie română contemporană pe care mulți cititori ai cartierului l-au ținut în mână a venit de pe un raft al acestei biblioteci. Prima întâlnire cu un scriitor în carne și oase a avut loc în sala ei. Prima dezbatere despre identitate, limbă sau

literatură s-a purtat, pentru unii, chiar între zidurile ei. Aceste prime experiențe nu se uită.

De la lectură la comunitate: cum s-a transformat biblioteca

Biblioteca „Târgu Mureș” nu a rămas înmărmurită în modelul clasic al instituției de împrumut. Drumul de la o colecție de cărți la un centru comunitar viu a fost parcurs treptat, dar consecvent.

Programele pentru copii și adolescenți au fost, de-a lungul anilor, unul dintre pilonii activității. Atelierele de lectură, cluburile de lectură, activitățile creative – toate au transformat biblioteca dintr-un spațiu al tăcerii austere într-unul al curiozității și al jocului intelectual. Copiii care veneau cu tema pentru acasă au rămas pentru o poveste în plus. Adolescenții care căutau un loc liniștit pentru studiu au găsit și o comunitate.

Au urmat serviciile de educație digitală – un răspuns firesc la transformările tehnologice care au redefinit raportul oamenilor cu informația. Biblioteca nu a ales să ignore internetul sau să îl privească cu suspiciune. L-a integrat, l-a explicat și l-a pus în slujba aceluiași scop vechi: accesul la cunoaștere. Utilizatorii care nu știau să opereze un calculator au găsit aici răbdare și îndrumare. Cei care știau deja au găsit resurse și sprijin.

Întâlnirile cu scriitori și specialiști din diverse domenii au adus în cartierul Râșcani voci pe care, altfel, locuitorii săi nu le-ar fi

putut auzi atât de aproape. Cultura nu a mai fost ceva îndepărtat, rezervat centrului orașului sau instituțiilor mari – a coborât în cartier, s-a așezat la aceeași masă cu cititorii și a vorbit în limba lor.

Identitate, limbă, apartenență

Nu se poate vorbi despre impactul Bibliotecii „Târgu Mureș” fără a atinge dimensiunea sa mai profundă: rolul jucat în construcția identității culturale a comunității sale. Într-o societate în care întrebările despre limbă, istorie și identitate națională au rămas deschise și tensionate mult după 1991, o bibliotecă cu fond de carte românească a funcționat ca un reper cultural în sensul cel mai autentic. Rafturile sale au oferit acces la literatura română, la istoria și filosofia ei, la dezbaterile ei estetice și civice. Cititorii care s-au format între rafturile acestei biblioteci au redescoperit ceea ce istoria încercase să ascundă: că moldovenii și românii vorbesc aceeași limbă, poartă aceleași tradiții și împărtășesc aceeași cultură – despărțiți de un râu, nu de un destin.

Această dimensiune a activității bibliotecii rămâne, poate, cea mai greu de cuantificat și, tocmai de aceea, cea mai prețioasă. Numărul de cărți împrumutate poate fi numărat. Numărul de oameni care și-au regăsit aici o parte din sine – nu.

Oamenii din spatele rafturilor

Nicio instituție nu există independent de oamenii care o animă. Biblioteca „Târgu Mureș” a avut norocul unor bibliotecari care au înțeles că misiunea lor depășește cu mult administrarea unui

fond documentar. Ei au fost mediatori culturali, sfătuitori, ghizi în labirintul literaturii și, nu de puține ori, prieteni discreți ai cititorilor singuri sau descurajați.

Există o știință aparte în a recomanda cartea potrivită omului potrivit la momentul potrivit. Bibliotecarii acestei instituții au practicat această știință cu naturalețe, an după an, fără aplauze și fără titluri. Munca lor tăcută a lăsat urme adânci în viețile a mii de cititori care, poate, nu și-au dat seama pe moment cât de importantă a fost o recomandare aparent întâmplătoare.

La treizeci de ani: ce rămâne și ce urmează

Aniversarea a trei decenii de activitate este un prilej de nostalgie, dar și de conștientizare. O bibliotecă nu supraviețuiește prin inerție – supraviețuiește pentru că rămâne necesară. Iar pentru a rămâne necesară, trebuie să se reinventeze odată cu fiecare generație care îi trece pragul.

Biblioteca „Târgu Mureș” din Chișinău a dovedit, în cei treizeci de ani de existență, că este capabilă de această reinterpretare. A pornit ca un gest de solidaritate culturală între două maluri ale aceluiași râu și a crescut până la a deveni o instituție cu rădăcini adânci în viața cartierului și a orașului. A rămas fidelă valorilor fondatoare – cultura română, dialogul, deschiderea – și, în același timp, a răspuns provocărilor fiecărei epoci.

Podul construit în 1996 între Târgu Mureș și Chișinău stă în picioare. Pe el continuă să treacă cărți și oameni, povești și întrebări, tradiție și curiozitate. La treizeci de ani, acesta este cel mai bun bilanț pe care îl poate prezenta o bibliotecă – ea rămâne necesară.

